

Igor Gostl

ISELJENIŠTVO U DRUGOM IZDANJU ENCIKLOPEDIJE JUGOSLAVIJE

SAŽETAK

Uvodni dio teksta sažeto iznosi nastajanja oko abecediranja s posebnim osvrtom na abecedarij *Enciklopedije Jugoslavije*. Predstavljeni su prostorni okviri struka te iseljeništva među njima. Autor iznosi osnovne podatke o prvoj verziji abecedarija struke i analizu uočenih nedostataka — uglavnom asimetriju u odnosu na raspored građe, izbor ličnosti i pojmova. Središnji dio teksta bavi se emendacijama abecedarija struke iseljeništvo, a navode se i nove jedinice kojima se nastoje postići poboljšanja. Kratkom informacijom upozoreni su čitatelji na osnovne značajke članka o iseljeništvu koji je objavljen u V knjizi *Enciklopedije Jugoslavije*.

Razložiti ukupnost materijalne i duhovne kulture nekog naroda u slijed abecedarija nije ni lak ni jednostavan zadatak. Građa se ponajprije raspoređuje po strukama koje bi trebale u svom zajedništvu predstavljati svu djelatnost ljudskog uma, svu relevantnu faktografiju. Integralne ljudske spoznaje smještaju se obično unutar četrdesetak struka (one su, dijelom istovjetne s većinom znanstvenih disciplina) — od arhivistike do turizma. O svakoj struci brine se odgovarajući stručnjak — urednik struke, uz pomoć svojih suradnika. Na principu pragmatičke selekcije, on predlaže nominarij, personarij i terminarij strukture. Prostor (broj redaka) svakoj se od abecedarskih jedinica uglavljuje prema vrijednosnome kriteriju. Glavni urednik redakcije surađuje sa stručnim urednikom u definiranju svake struke: dodaju se ili anuliraju abecedarske jedinice, umanjuje ili povećava njihov prostor. Abecedarske jedinice, s osnovnim naznakama koje uključuju naziv jedinice i broj redaka, grupiraju se tako u struke, a ove u abecedarij. Jedanaest abecedarija republičkih, pokrajinskih i posebnih redakcija¹ Enciklopedije Jugoslavije (EJ) samo je jedanaest prijedloga koje onda treba međusobno uspoređivati, pažljivo i odgo-

vorno valorizirati i revalorizirati, uzimajući pri tome u obzir i paralelizme i specifičnosti kulture jugoslavenskih naroda i narodnosti te njihov stupanj razvoja. U optimumu usklađenosti za svaku se od redakcija definira broj abecedarskih jedinica i njihov prostorni okvir. Redakcije zatim abecediraju sve jedinice neovisno o strukama, oblikujući tako svoje, redakcijske abecedarije. Jedanaest abecedarija slijeva se zatim u jedan Integralni abecedarij u kojem je svaka abecedarska jedinica određena svojim nazivom, nazivom struke, nazivom redakcije i brojem redaka.

Izradba abecedarija dug je i brižljiv selektivni rad rigorozno temeljen na spoznajama odnosne znanosti; tijekom tog odabira, na osnovi mnogih izvora i iskustava, vrednuju se i određuju relevantne informacijske značajke, a uklanjaju efemerne.

U pripremnjoj fazi izrade II izdanja EJ izrađen je — bio je to i najposebniji dio posla — i Integralni abecedarij EJ u kojeg je uvršteno 38 struka »cjelokupnog ljudskog znanja«, kojom sintagmom obuhvaćamo sveukupni krug (»zaokruženo znanje«) znanosti i umjetnosti, odnosno sistematski prikaz bilo cjelokupne ljudske teorijske i praktične djelatnosti, bilo pojedine njezine grane. U II izdanju EJ, odnosno u njezin Integralni abecedarij, uvršteno je više od 20.000 abecedarskih jedinica od čega oko 10.000 pojmova i 10.000

¹ Pod terminom »posebne redakcije« podrazumijevamo Redakciju za zajedničke tekstove, Redakciju za vojnu povijest i NOR te Redakciju za povijest KPJ/SKJ/NOB.

ličnosti (njihov broj neprekidno fluktuirao, abecedarijska ekspanzija u enciklopedijskoj djelatnosti gotovo je neizbježna). Među 38 struka abecedarija neke pokazuju izrazitu prevagu u broju dodijeljenih im redaka. Povijesna građa dominira sa oko 250.000 redaka (od sveukupnih 800.000). Geografiji je posvećeno oko 70.000 redaka, književnosti 60.000, likovnim umjetnostima i arhitekturi 50.000. Društveno i državno uređenje te pravna problematika obrađeni su na 40.000 redaka. Egzaktnim znanostima dodijeljen je znatno manji prostor: kemiji 2.000 redaka, matematici i fizici 5.000 redaka, filozofiji i psihologiji 4.000 itd.

U Integralnom abecedariju EJ pod rednim brojem XIV nalazi se *Iseljništvo*. O tome kako je predstavljena čitateljstvu u zemlji i izvan nje ova značajna struka II izdanja »Jugoslavicae«, bit će riječi u nastavku.

Na osnovi abecedarija republičkih, pokrajinskih i posebnih redakcija završen je godine 1978, rad na Integralnom abecedariju »Jugoslavicae«. U njemu je struka XIV dobila 3.489 redaka. Po broju redaka nalazila se na trećem mjestu skraj. Manje redaka imale su samo struke *tiskarstvo* (3.098) i *turizam* (2.205). Ukupno je bilo uvršteno 67 abecedarskih jedinica od čega 47 ličnosti (biografija) i 20 pojmova (organizacije, događaji i sl.). Ipak, u odnosu na I izdanje, bio je to korak naprijed: pored 11 biografija prenesenih iz I izdanja pridodano je 36 novih.² U II izdanju uneseno je i 13 novih pojmova³ uz 7 prenesenih iz I izda-

nja. Uvršteni su značajni jugoslavenski iseljenici i potporne organizacije (između ostalih i HBZ). Uvrštene su i sve matice iseljenika kojih u I izdanju nije bilo. Značajnu je novost predstavljalo uvrštavanje *migracija* (s podjelom na unutrašnje i vanjske) na prostornom okviru od 800 redaka. Noviji tekst struke, dakako, jest jedinica *iseljništvo* kojoj je predviđena obrada na cca 2.000 redaka.

Protokom vremena i pojavljivanjem prve knjige II izdanja »Jugoslavicae« (1980), uočene su slabosti u predstavljanju ove struke. One su dijelom počinjale i na pitanju podjele rada, odnosno nadležnosti među redakcijama i urednicima struke. Iseljništvo naših naroda i narodnosti generirano je u raznim razdobljima njihova povijesnog razvitka: prije stvaranja teritorija koje danas SFR Jugoslavija obuhvaća, tijekom njezina postojanja te danas, iz svih sredina njezinih naroda i narodnosti. Isto tako okupljanje i organiziranje te aktivnost našeg iseljništva nisu nikad bili vezani za teritorijalnu podjelu današnje federacije jugoslavenskih naroda i narodnosti. Nije nepoznato da su se iseljeničke organizacije najčešće stvarale na jedinstvenoj etničkoj, odnosno nacionalnoj osnovi, ili na općejugoslavenskoj osnovi, ili na nekoj drugoj — profesionalnoj, konfesionalnoj i sl. S druge strane, podjela rada među republičkim i pokrajinskim redakcijama te redakcijom zajedničkih tekstova utemeljena je na današnjem društveno-političkom sistemu i njegovoj teritorijalno-političkoj zasnovanosti. Budući su to često dva sasvim različita polazišta, neophodno je bilo osigurati što potpunije usklađivanje različitih polaznih osnova, prije svega utvrđivanjem načelnih principa i kriterija uz punu koordinaciju urednika struka svih redakcija.

Analizom predloženog abecedarija struke *iseljništvo* uočen je vrlo ozbiljan nedostatak: neusklađenost i neujednačenost kriterija među redakcijama. Neke redakcije uvrstile su veći broj pojmova općeg karaktera (organizacija, događaja itd.), a razmjerno manji broj ličnosti, druge su pristupile sasvim obratno. Neusklađenost kriterija u izboru ličnosti mogla je uroditi ozbiljnim negativnim političkim posljedicama i u iseljništvu te pobuditi ne-

² Angelušev Zivko, Badovinac John, Banac Božo, Barović Nikola, Basegilla Vlaho, Benko Artur Grado, Bezmalinović Nikola, Bogdanović Martin, Eterovich Adam, Fontana Bartol, Gršković Niko, Konščak Ferdinand, Kraljević Josip, Krasna Praček Anna, Kuhel Mirko, Lukas Anton, Lupis-Vukić Ivan, Malden Karl (Mladen Sekulović), Martinkov Spiro, Medin Marko, Mišanović Miho i Nikola, Milović Tanasko, Mužina Zdravko, Okić Taib, Petrinović Frano, Rogelj N. Janko, Seljan Mirko i Stevo, Splivalo D. August, Suzzallo Henry, Vorkapić Slavko, Vučetić Ivan, Zavertnik Jože, Zorman Ivan i Zupancić-Vrtatić Katka.

³ Hrvatska bratska zajednica, Kongres američkih Hrvata, Matice iseljenika, Migracije, Molisanski Hrvati, Narodni savez američkih Hrvata, Prvi iseljenički zbor u Chicagu, Sabor jugoslavenskih iseljenika u Pittsburghu, Savez američkih Hrvata, Slovenski američki narodni svet (SANS), Slovinsko-ilirsko dobrotvorno društvo, Ujedinjeno slovinsko društvo od dobroćinstva, Savjet američkih Hrvata.

prijateljske, nacionalističke komentare o neravnopravnom tretiranju iseljeničtva pojedinih naših naroda; dok su neke redakcije obuhvatile relativno velik broj ličnosti, pa i manje značajnih, druge su izostavile daleko istaknutije. Posebno naglašen nedostatak ovog dijela abecedarija EJ bila je slaba obuhvaćenost organizacija, događaja i ličnosti iz iseljeničkoga radničkog pokreta. Poznato je da je naše iseljeničtvo, prije svega ono radničko, odigralo vrlo važnu ulogu u radničkom pokretu Sjedinjenih Američkih Država, Kanade i drugih zemalja, poglavito u prvoj polovici XX stoljeća. Ovakvoj aktivnosti i agilnosti naših iseljenika uzroke treba tražiti prije svega u neravnopravnom tretmanu naših iseljenika u odnosu na domaće radnike, njihovoj ne-kvalificiranosti pa često i nepismenosti, njihovu niskom socijalnom položaju i izrabljivanju te u znatno razvijenijoj, u starom kraju stečenoj klasnoj svijesti i iskustvu sindikalnog organiziranja u borbi za svoja prava. Po tome neki od naših iseljenika imali su istaknutu ulogu u klasnom i političkom organiziranju radnika u zemljama useljenja.

Na svojoj XLIV sjednici održanoj 4. ožujka 1982. Centralna redakcija (CR) EJ razmotrila je neadekvatnost prikaza iseljeničtva te odlučila sazvati sastanak urednika struka. Do ovog sastanka došlo je 17. ožujka 1982. u Zagrebu. Sastanku su u ime Jugoslavenskog leksikografskog zavoda »M. Krleža« prisustvovali v.d. direktora dr. Ivo Cević i dr. Igor Gostl, pomoćnik glavnog urednika EJ, mr. Velimir Visković, glavni urednik Redakcije za zajedničke tekstove i ing. Božidar Feldbauer, urednik CR. Od vanjskih suradnika bili su prisutni dr. Ivo Baučić, urednik CR za struku iseljeničtvo, urednik struke u Redakciji za SR Hrvatsku i u Redakciji zajedničkih tekstova, dr. Ivo Čizmić, suradnik iz SR Hrvatske, dr. Kočo Jončić, urednik struke u Redakciji za SR Srbiju, Hajrudin Mehmedbašić, urednik struke u Redakciji za SR Bosnu i Hercegovinu, dr. Radoslav Rotković, urednik struke u Redakciji za SR Crnu Goru i Živko Vasilevski, urednik struke u Redakciji za SR Makedoniju. Sastanku je predsjedao pomoćnik glavnog urednika EJ dr. Igor Gostl.

Skup je donio više zaključaka koje je predložio CR na usvajanje. Navest ćemo neke od njih.

Iseljeničke organizacije i događaje obrađuju redakcije osnovnog naroda, a ličnosti redakcije prema njihovu podrijetlu. Sporazumom redakcija može se primijeniti i neki drugi kriterij radi što kvalitetnije izrade članaka. Ovo se posebice odnosi na sporne ličnosti. Sve pojmove općejugoslavenskog karaktera obradit će Redakcija za zajedničke tekstove. Predloženo je da se vodi računa o potrebi bolje zastupljenosti organizacija, događaja i ličnosti iz iseljeničkog radničkog pokreta. Prikaz pojedinih biografija koje su obuhvaćene Integralnim abecedarijem u okviru drugih struka potrebno je dopuniti strukom XIV (Tesla, Pupin, Dučić i dr.). Stoga je potrebno osigurati koordinaciju među urednicima raznih struka.

U okviru abecedarija Redakcije za SR Srbiju obuhvatit će se sve iseljeničke organizacije i događaji vezani za srpsko iseljeničtvo.

Zaključeno je da se iseljenički listovi neće prikazivati pojedinačno već će se obuhvatiti prikazom iseljeničkog tiska u sklopu jedinice *Iseljeničtvo*.

U pogledu prikaza ličnosti CR predložila je primjenu kriterija po kojima će se u EJ uvrstiti najznačajnije osobe koje su djelovale u iseljeničkom pokretu, a od ostalih osoba samo najistaknutije, pod uvjetom da su bile povezane s domovinom.

Od iseljeničkih organizacija jugoslavenskog značenja predloženo je uvođenje slijedećih abecedarskih jedinica: Jugoslavenska narodna obrana, Jugoslavenski savez u Švedskoj, Kongresi američkih Slavena u SAD, Savez jugoslavenskih iseljenika za Australiju, Ujedinjeni odbor Amerikanaca jugoslavenskog porijekla, Vijeće kanadskih južnih Slavena.

Abecedarij Redakcije za SR Srbiju »pojačan« je sa devet novih abecedarskih jedinica. Od biografija uvrštene su slijedeće: Milan Glumac, Milan Jevtić, Đorđe Jovanović — Ribar, Jovan Krajnović, Strahinja Miletić, Blagoje Savić i Stevan Serdar. Pridodana su i dva iseljenička saveza: Savez sjedinjenih Srba »Sloga« — Srpski narodni savez, Redakciji za SR Hrvatsku predloženo je uvrštavanje triju biografija: Lea Fišera, Stjepana Loje-

na i Josipa Rajnovića. Slovenska redakcija pored V. Grilla i E. Kristana uvrštava i dvije organizacije: Slovensku kulturno-gospodarsku zvezu i Slovensku narodnu potpurnu jednotu (SNPJ). Redakciji za SR Bosnu i Hercegovinu predložena je dopuna abecedarija uvrštavanjem Vojislava Gačinovića i Dobrotvornog društva bosansko-hercegovačkih muslimana »Džemijetul Hajrije«. Makedonsko iseljeničtvo »pojačano« je uvrštenjem Stojana Hristova i Koste Miševa te organizacije Makedonsko-amerikanski naroden sojuz (MANZ) i Obedineti Makedonci. Abecedariju crnogorske redakcije pridodani su Stevo Bogdanović i Vaso Čurković. Jedinica *Matice iseljenika*, zaključeno je, bit će obrađena po redakcijama. U uvodnom tekstu predviđeno je 80 redaka, Sveukupno 300 redaka.

Definiran je i broj redaka prema redakcijama za nosivu jedinicu struke *Iseljeničtvo*: 200 redaka uvodnog teksta, 400 redaka Redakciji za SR Srbiju, 500 redaka hrvatskom iseljeničtvu, 400 redaka slovenskom, 150 bosansko-hercegovačkom, 250 makedonskom, Redakciji za SR Crnu Goru i Redakciji za SAP Vojvodinu dodijeljeno je po 80 redaka, a Redakciji za SAP Kosovo 50. Ukupno 2.110 redaka.⁴

Redakciji za historiju KPJ/SKJ/NOB predloženo je da razmotri uvrštavanje slijedećih biografija: Tome Čačića, Jovana Đajića, Ivana Kosovića, Uroša Kuliša, Mirka Markovića, Lazara Pe-

trovića, Stamenka Radojkovića, Milene Sotra-Gačinović, Zorža Boceva, Stevana-Nelzona Mesaroša i Stjepana Zinića.

Predloženo je da se Čedo Pavić i Božo Ranković spomenu u prikazu o iseljeničkom tisku i publicistici. Redakciji za SR Makedoniju sugerirano je da u struku lingvistika uvrsti Nikolu Simitčieva, u struku matematika-fizika Borisa Stojčeva, te Petra Stojanova u struku likovne umjetnosti. Preporučeno je također da se u prikazu makedonskog iseljeničtva spomenu Žorž Bocev, Jakim Stefanović i Spiro Vasilev.

U pogledu već uvrštenih abecedarskih jedinica u Integralni abecedarij EJ Redakciji za SR Srbiju predložena je dopuna struke XIV slijedećim biografijama: Milana Gavrilovića, Nikole Drenovca, Jovana Dučića, Jovana Đanovića, Slobodana Jovanovića, Proke-Nestora Jovića, Save Kosanovića, Mihajla Konstantinovića, Milana Marjanovića, Nikole-Klajna Kovačevića, Čedomilja Mijatovića, Adama Pribičevića, Milana Pribičevića, Srdana Price, Mihajla Pupina, Pavla-Paje Radosavljevića, Nikole Tesle, Zivka Topalovića i Nikolaja Velimirovića.

Zaključeno je da se Centralnoj redakciji EJ podnese prijedlog kojim će se u okviru tekstova koji razmatraju odnose u SFR Jugoslaviji s drugim zemljama unijeti i prikaz iseljeničtva i privremenog rada u inozemstvu.

Centralna redakcija EJ usvojila je predložene izmjene i dopune struke iseljeničtvo. Prestrukturiranjem struke znatno je poboljšan prikaz iseljeničtva u II izdanju EJ. U odnosu na prvu verziju abecedarija, broj jedinica povećan je sa 67 na 103, broj ličnosti sa 47 na 74, broj pojmova sa 20 na 29, a broj redaka sa 3.489 na 4.800.

Ovo su, međutim, ipak fluktuirajući podaci. Abecedariji, naime, nisu okamine, ma koliko god se leksikografi trudili da im daju konačnu formu. Oni prate različite aspekte života te su i sami podložni promjenama. One knjige abecedarija koje su pretvorene u članke te napokon otisnute i uvezene u sveske enciklopedije, fiksirane su u jednom trenutku poput fotografija; one pak koje nisu stigle do završne enciklopedijske obradbe, žive dalje svojim samostalnim životom, čekajući nove izmjene i dopune, primjene i programe.

⁴ Realizacija ove abecedne jedinice, objavljene u V svesku EJ, unekoliko se razlikuje od abecedarijem definirane artikulacije proporcija (ukupan broj redaka gotovo se striktno poštuje: 2.132). Uvodnik je sveden na 24 retka (potpisan: Redakcija). Hajrudin Mehmedbašić prikazuje na 111 redaka bosansko-hercegovačko iseljeničtvo. Vanjske migracije crnogorskog stanovništva iznosi Radoslav Rotković na 64 retka. Slovensko iseljeničtvo obrađuju tri autora: Marijan Drnovšek, Rado Genorio i Janez Stanovnik na prostoru od 730 redaka. U približno jednakim prostornim okvirima 300 redaka) obrađena je problematika makedonskog iseljeničtva (autori Aleksandar Hristov i Dimitar Baševski) i srpskog iseljeničtva (autor Kosta Jončić). Miroslav Stajner i Branko Bančetović elaboriraju vojvodanske i vanjske kosovske migracije, a Ljubomir Antić na 513 redaka vrlo detaljno razrađuje problematiku hrvatskog iseljeničtva u Kanadi, Južnoj Americi (Argentina, Čile, Bolivija, Peru, Brazil, Urugvaj, Venecuela), Australiji, Novom Zelandu i Africi, kao i iseljavanje Hrvata u neke zapadnoevropske zemlje (Njemačku, Francusku, Belgiju i Nizozemsku).

LITERATURA

I. Čizmić, *Jugoslavenski iseljenički pokret u SAD i stvaranje jugoslavenske države 1918*, Zagreb, 1974; L. Marković, *Borba u iseljeništvu za novu Jugoslaviju*, Beograd, 1975; *Iseljeničtvo naroda i narodnosti Jugoslavije*, Zbornik, 1978; *Iseljeničtvo naroda i narodnosti Jugoslavije i njegove uzajamne veze s domovinom*, zbornik, Beograd, 1978; K. Jončić, *Iseljeničtvo iz Srbije. Iseljeničtvo iz SAP Vojvodine i njihove veze s domovinom*, Studija Matice iseljenika Vojvodine, Novi Sad 1979; I. Gostl, *O nekim sociolingvističkim aspektima višjejezičnih izdanja Enciklopedije Jugoslavije*, disertacija, Zagreb 1981; I. Čizmić, *Hrvati u životu Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb 1982.

BIBLIOGRAFIJA

O nekim sociolingvističkim aspektima višjejezičnih izdanja Enciklopedije Jugoslavije, Godišnjak saveza društava za primijenjenu lingvistiku Jugoslavije (1980-81) 4-5, str. 329-332; Enciklopedistika u nas, Radio-Zagreb, III program (1983); O višjejezičnoj leksikografiji (serija predavanja u sklopu ciklusa »O kulturi jezika i govora«), Radio-Zagreb, II program (1983); Enciklopedistika vo opštествoto, Sumaren pregled na enciklopedistikata na XIX vek, Jugoslavica i nacionalnata enciklopedistika, Makropedijsko-mikropedijska struktura na Enciklopedijata na Jugoslavija, Ravnopravnost na jazicite i pismata na narodite i narodnostite na SFRJ, Od abecedar do enciklopedija, Edinstvo i razlika kaj povékejezičnite izdanija na Enciklopedijata na Jugoslavija, Bibliotekarska iskra (1983) 1/2, str. 17-30; Ostvarivanje ravnopravnosti jezika naroda i narodnosti u

drugom izdanju Enciklopedije Jugoslavije, Sveske 2 (1984) 5-6, str. 157-162; Od poredbenog jezičnog kompendija F. Vrančića do osmerojezničnog enciklopedijskog rječnika, Informatologia Jugoslavica, 16 (1984) 3-4, str. 263; Igor Gostl - Božidar Feldbauer: O geografskom nazivlju na kartama II izdanja Enciklopedije Jugoslavije, Zbornik radova savjetovanja o pitanjima standardizacije geografskih naziva u jezicima naroda i narodnosti SFRJ, Sarajevo 1984, str. 58-73; Egzonimi, Priilog teoretskom pristupu, Jezik, 32 (1985) 3, str. 78-88; Antroponimijska problematika izdanja Enciklopedije Jugoslavije na albanskom jeziku, Transfonemizacija engleskih, njemačkih, francuskih i mađarskih antroponima (prijevod na albanski) Gjurmene Albanologijke, Serija filoloških nauka (1985) 15; Prolegomena enciklopedike, Fjala, 18 (1985) 7 str. 8; Razvojot na enciklopedistika vo svetot i kaj nas, Radio-Skopje, III program (1985) u sklopu ciklusa »Analize i argumenti«; Problematika e antroponomisë së botimit të enciklopedisë së jugosllavisë në gjuhën shqipe, Përparimi, 40 (1986) 1/2, str. 35-68; Jezik i kultura Roma u velikim svjetskim enciklopedijama, Republika, 43 (1987) 5-6, str. 136-148; Lingvistika i lingvisti u II izdanju Enciklopedije Jugoslavije, Posebna izdanja ANUBiH, LXXXII/18 (1987); O povijesnoj egzonomiji, Zbornik VI jugoslavenske onomastičke konferencije, SANU, XXXVII/ (1987); Vuk Stefanović Karadžić u enciklopedijskim izvorima, Zbornik radova o Vuku Stefanoviću Karadžiću, Institut za jezik i književnost SR Bosne i Hercegovine, VI (1987); Pogled na povijest enciklopedizma s posebnim obzirom na enciklopedizam u Hrvata i Srba, Republika, 44 (1988) 11-12;

SUMMARY

EMIGRATION IN THE SECOND EDITION OF THE YUGOSLAV ENCYCLOPEDIA

In the introductory part of the paper the author summarises the forming up of alphabetical lists of entries, with a special regard to the list of entries of the *Encyclopaedia of Yugoslavia*. The number of lines distributed to the basic branches of knowledge is compared to those assigned to emigration and its drawbacks which are to be found mainly in the lack of symmetry regarding the proportions of material, biographical and non-biographical subject-matter. The central part of the

paper is concerned with the emendations of the list of entries on emigration. The new entries are quoted in detail with a purpose of showing the extent of improvements made. Very briefly the reader's attention is drawn to the basic characteristics of the article on the Yugoslav emigration published in the 5th volume of the *Encyclopaedia of Yugoslavia*.